

Реферат на тему: "Юрій Яновський, життя та творчість (курсова робота)"

Юрій Яновський

Юрій Яновський
(1902-1954)

Вступ

Високий , ставний. Матово-бліде обличчя. Серйозні, завжди трохи засмучені, а водночас із ледь помітною усмішкою карі очі. Енергійні , міцно стулені вуста. Над крутим чолом-сивий чуб...Таким запам'ятався усім , хто його знав, Юрій Яновський.

В українську літературу першої половини 20 століття Юрій Яновський увійшов як натхненний романтик революції. Він добре усвідомлював , що сила художньої прози — це таки ж насамперед сила реалізму , тому і весь його творчий шлях проходить від романтичної ескізності ранніх образів до картин більше реалістичної конкретики життя. Його улюблені герої -трудівники і воїни , мислителі й творці , люди з розвинутим почуттям прекрасного, люди високих духовних поривів і активного діяння.

Кращі твори Юрія Яновського – справді народного письменника-

стали окрасою українського мистецтва слова, збагачують вони й скарбницю літератури світової.

1. Дорогою до майстерності.

У степовому селі Майєровому на Єлисаветградщині(тепер Кіровоградщині) у Марії Мусіївни та Івана Миколайовича Яновських 27 серпня 1902 року на-родився син, якого назвали Юрієм.

Особливо палко любив свого онука дід Микола Максимович , який здавався господарем степових звичаїв. А скільки казок, народних легенд знав дід! Скільки пригод зі свого життя він розповів хлопчиків!

У дитинстві Юрко часто хворів. У елисаветградській лікарні підліток переніс дві складні операції. Втретє оперували в Одесі. І коли вийшов з лікарні, побачив море. Відтоді вони й з'єднались у його серці – сонце, море і радість.

Спершу Яновський навчається у школі, потім в Єлисаветградському земському реальному училищі.

У духовному формуванні і творчості Яновського значну роль відіграли його рідний південний український степ, що вславив себе переможними повстаннями 1919 року, і дружба з такими різними людьми , як Юрко Тютюнник , Олександр Довженко та Микола Хвильовий з очолюваною ним фалангою романтиків вітаїзму – Вапліте. Він виріс у Єлисаветграді, одній із нових "столиць" степової України, в місті, що вбрало в себе дух традицій козацького степу і створило, поруч із машинобудівними заводами, нову українську тра— дицію: з цих околиць вийшли корифеї українського театру, ряд видатних революціонерів типу Мальованого, діячі типу Михалевича і Євгена

Чикаленка, а в наші часи таки культурні представники модерної України, як поет Євген Маланюк та славіст Дмитро Чижкевський.

Суттєвим для автора "Чотирьох шабель" і "Вершників" було те, що "Єлисаветград правив за один із осередків керованого Григор'євим і Юрком Тютюнником великого повстанського руху (кінець 1918 – перша половина 1919), що боровся проти всіх без винятку чужоземних інтервентів – німців, альянтів, денікінців, Советської Росії. Цей рух, в якому наче відродився військовий геній і козацький дух історичного Запоріжжя, Яновський переживав юнаком як очевидець, а пізніше самостійно усвідомив його характер і значення та відтворив його образ у "Чотирьох шаблях" і "Вершниках".

Картини сільського життя, події громадянської війни, ідеї оновлення світу зробили значний вплив на формування світоглядних переконань Юрія Яновського. Значну роль у визначенні своєрідності таланту поета, прозаїка і драматурга відіграли освєнення кращих традицій вітчизняної та світової літератури, народної пісні й думи, схильність до мрійливості, фантазування.

"Дошукуватись різних впливів на митця не вважаємо найкращим із занять. І хоча декотрі з нас віддаються цьому заняттю вельми охоче, не слід, однак, забувати, – застерігає Олесь Гончар, – що, крім впливів на письменника нібито і звідти, і звідси, на нього ж мали неодмінно впливати і сонце, і запашний вітер дитинства, і далеч степова, а найвпливовішим, найавторитетнішим для нього був, мабуть, усе – таки його власний внутрішній голос, те, що можна назвати совістю художника, його пристрастю і його власним, непозиченим розумінням світу".

З 1919, закінчивши училище (із золотою медаллю), Яновський працює інспектором у повітових організаціях.

Період становлення Яновського-художника характеризується постійними новаторськими пошуками, вірністю власним мистецьким переконанням про правомірність романтичного відтворення ще не знаних в історії форм життя, чутливістю до появи паростків нового.

З кожним новим твором все яскравіше відгранюються основні ознаки самобутньої палітри митця слова: глибокий ліризм, сполучення реалістичного з романтичним.

У 1922 році Яновський їде в Київ і вступає до політехнічного інституту. До 1924 року навчається на електротехнічному факультеті. Пише вірші, фейлетони. Його все владніше захоплюють "складні формули людських взаємин". Вірш "Дзвін" – перший твір Яновського, опублікований українською мовою в газеті "Більшовик" (1924). Павло Тичина, Володимир Маяковський – ось чий вплив особливо помітний в його ранніх поезіях.

Яновський хоче бути новатором, але, шукаючи оригінальної форми, ще дуже часто вдається до абстракції. Одночасно з поезіями "Дзвін", "21 січня", "О, ні!" Яновський друкує перші оповідання. Окремою книжкою вони виходять 1925 року під назвою "Мамутові бивні". Оповідання "Історія попільниці", "Роман Ма", "Туз і перстень" – твори про події громадянської війни. Відгуком на тогочасні події життя стала збірка поезій "Прекрасна Ут" (Україна трудова – 1928).

Деякий час (1925-1927) Яновський працював головним редактором Одеської кінофабрики. Блискучий майстер слова, знавець мистецтва, він стає душею всього творчого колективу. Робота на кінофабриці плідно позначилася і на його подальшій літературній творчості.

"Кров землі" (1927) – друга збірка оповідань Яновського. Події громадянської війни розкриваються в найкращому короткому прозовому творі "Рейд".

2. Талант світового масштабу.

Відомо, що живописець, перш ніж написати картину, створює десятки, а то й сотні ескізів, зарисовок з натури. Далеко не всі вони потім будуть використані при остаточному компонуванні полотна. Можливо, саме таким "не використаним" при шліфуванні "Вершників" високохудожнім ескізом і є "Червонарм"(1935).

Новела-"осколок" мовби в останню мить "випала" з розділу "Шлях армій", хоча за своєю "зоряною густотою" стилю, за ритмом вона ближче стоїть до "Листа у вічність".

Винятковою художньою місткістю відзначається й новела "Чапай"(1938). Її не можливо переказати. Цей твір потрібно прочитати, щоб справді відчути сконденсованість фрази, її пластику.

Блискучим майстром — психологом виявив себе Юрій Яновський у творенні рельєфних дитячих характерів. І якими ж осядними виражально — образними засобами! От де школа для молодих митців. Школа віртуозного володіння словом – відкриття чару і сили його.

На особливу увагу заслуговує й оповідання Яновського "Ганна Антонівна" (1940) – про скромну і мужню трудівницю на ниві народної освіти.

П'ятнадцять оповідань та нарисів увійшло до збірки Юрія Яновського "Короткі історії" (1940). У творчій еволюції прозаїка цей цикл був кроком уперед.

У роки другої світової війни Юрій Яновський живе в Уфі, редагує журнал "Українська література". Здоров'я не дозволяло йому воювати багнетом. Та разило ворогів гостре слово письменника, який активно виступав з публіцистичними статтями, памфлетами, нарисами.

У 1944 році окремою книгою виходять його оповідання "Земля батьків". У творах "Заповіт", "Генерал Макодзьоба", "Син", Яновський розкриває високий патріотизм і героїзм народу. Утвердження незламності, нескореності

патріотів – така ідея одного з кращих оповідань Яновського про літнього степовика. Титанічний дух, незборима воля, пристрасна віра в перемогу і презирство до ворогів – таким він постає перед читачем, цей столітній дід – патріот.

Глибоко проникає Яновський в дитячу психологію ("Дівчинка у вінку"), показує страждання дітей в окупованому фашистами Києві ("Київська соната").

В останні роки війни Яновський був військовим кореспондентом на Першому Українському фронті. У 1946 році він їде до Нюрнберга як кореспондент газети "Правда України", разом з Ярославом Галаном у своїх кореспонденціях висловлює судовий процес над гітлерівськими воєнними злочинцями.

За збірку "Київські оповідання" (1948) Юрій Яновський був удостоєний звання

лауреата Державної премії СРСР.

Тривалий час Яновський працював над романом "Жива вода", який вийшов з друку в 1956 році під назвою "Мир". Цей твір про українське село, що пережило страхіття фашистської навали, про перший післявоєнний рік, про відбудову зруйнованого німецькими фашистами народного господарства, про трудовий героїзм жінок.

"Мир" ("Жива вода") – роман багатоплідний, події розгортаються в українському селі, в Кривому Розі, Донбасі, Запоріжжі, Києві, на Нюрнберзькому процесі.

Над романом "Мир" ("Жива вода") Юрій Яновський працював довго, уперто, по кілька разів переробляючи вже написане, зазнаючи критики – справедливої і несправедливої. Несправедлива критика була сувора, безжалісна і брутальна.

І була то критика з оргвисновками: вже готувалось виключення Яновського із Спілки письменників.

Становище – гірше нікуди: з одного боку, вимушена переробка "Живої води" на "Мир" зовсім не пішла на користь творові – оце кон'юктурне "насильство" над собою, над своїм задумом, над своєю волею Яновський відчуває особливо гостро. Здругого ж боку – й з рукописом переробленого "під тиском" нового варіанту роману ніхто навіть не побажав ознайомитися.

А висновок Юрія Яновського: "Мені здається, що це краще з того, що я написав," – відноситься до "первісного" варіанту твору.

3. Яновський – драматург.

Працюючи в 20-х роках на Одеській кінофабриці, молодий письменник пробує свої сили в кінодраматургії: за його сценарієм створені фільми "Fata morgana" й "Гамбург". Але справжню славу драматурга Яновському принесла романтична трагедія "Дума про Британку" (1937). Цей твір Олесь Гончар назвав кришталевою думою, що дихнула "свіжим ароматом степової грозової ночі в спалах сухих блискавиць".

Яновський успішно виступав і в жанрі реалістичної драми ("Дочка прокурора"), і в жанрі комедії ("Райський табір").

Виховання дітей – ось центральна проблема драми "Дочка прокурора" (1953). Сюжет п'єси відзначається напруженістю і динамічністю, високою мораллю.

"Завойовники" (1931), "Дума про Британку" (1937), "Потомки" (1938), "Син династії" (1942-1947), "Дочка прокурора" (1953), "Райський табір" (1953), "Молода воля" (1954) – такий творчий доробок Яновського – драматурга.

Коли Юрій Яновський читав книжку і хотів її оцінити, він питав себе: "Чи взяв би ти її в далеку путь, по розмитій дорозі босоніж ступаючи, в далеку таємну путь? Чи поклав би ти її в торбу із хліба окрайцем, пучкою солі й цибулиною? Чи достойна вона там в торбі на плечах лежати всю путь, до хліба торкаючись? На перепочинку, коли розв'яжеш торбу і з'їси хліба з цибулиною, чи дасть вона тобі мужність і радість, щирий захват і приємний біль мудрості?"

У цих словах не тільки естетична програма художника слова. Це – девіз його життя.

На сцені Київського російського драматичного театру імені Лесі Українки з успіхом ішла п'єса "Дочка прокурора", а Яновський невтомно шліфував її, удосконалював у

натхненній праці й обірвалося несподівано його життя - 25 лютого 1954 року.

"Художній досвід Яновського багато значить для нашої літератури,— підсумовує Олесь Гончар.— Він створив свій оригінальний тип романгу , свою стилістику фрази , слово його опукле, стереоскопічне, він володів тими скарбами , які прийнято називати таємницями майстерності".

Оцінюючи творчу спадщину автора роману "Вершники", французький письменник Луї Арагон писав, що в сім'ї європейських літератур Юрій Яновський -письменник першого плану.

Зміст

Вступ

1. Дорогою до майстерності.
2. Талант світового масштабу.
3. Янковський-драматург.